

2. Мукан Н.В. Стандарти професійного розвитку педагогів у США. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN1/r4/07mnvrps.pdf> (дата звернення 24.08.2019)

3. Пуховська Л. В. Професійний розвиток учителів у світовому та європейському освітньому просторі: ступінь магістра / Л. В. Пуховська // Шлях освіти. – 2008. – № 2. – С. 16–19.

Огієнко Олена

Київ

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

На основі вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду виокремлюються особливості застосування інноваційних педагогічних технологій у післядипломній педагогічній освіті, розкривається їх компетентнісний потенціал.

Ключові слова: компетентнісний підхід, інноваційні педагогічні технології, педагог, післядипломна освіта.

Сучасну парадигму професійної освіти відрізняє орієнтованість на забезпечення високої якості підготовки фахівців в умовах післядипломної освіти, що зумовлює потребу надання освіті діяльній спрямованості і, як слідство, актуалізує впровадження компетентнісного підходу як провідної загальноосвітньої тенденції оновлення професійної освіти. Саме компетентнісний підхід в освіті зумовлює пріоритетність не загального рівня інформованості того, хто навчається, а його вміння вирішувати професійні проблеми, усвідовлювати проблему, оцінювати новий досвід, самостійно контролювати ефективність власних дій, тобто проявляти свою компетентність, яка є складним синтезом когнітивного, практичного та особистісного досвіду. Компетентність тісно пов'язана з творчим потенціалом фахівця, його емоційно-волеювими та мотиваційними особливостями.

Вважається, що вперше про компетентнісний підхід заговорили на початку 60-тих років ХХ століття у США, у зв'язку з необхідністю оцінювання ефективності праці. Було введено поняття «компетенція», який визначали як «ефективна взаємодія (людини) з оточуючим середовищем» [11]. Проте офіційну підтримку компетентнісний підхід отримав у Великій Британії у 1986 році, а у 1997 році в рамках Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США і Канади була розпочата програма «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні та концептуальні засади» [7].

Компетентнісний підхід стає адаптивною освітньою стратегією, за якої провідною ідеєю стає не підготовка того, хто навчається до активної взаємодії зі середовищем, а усуненню усього того (мається на увазі зміст освіти, технології навчання тощо), що не має безпосереднього відношення до професії.

Ця ідея реалізується шляхом надання змісту освіти у вигляді набору компетенцій, які необхідні для виконання професійних функцій.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що проблема компетентнісного підходу в освіті привертає увагу багатьох вітчизняних (О. Локшина, Н. Ничкало, О. Овчарук, О. Пометун та ін..) та зарубіжних (Р. Бадера, Д. Мертенса, Б. Оскарсона, Дж. Равена, А. Шелтена та ін.) дослідників.

Водночас зміни цілей освіти, впровадження компетентнісного підходу вимагають інноваційних змін функціонування системи розвитку професійної компетентності педагога в умовах післядипломної освіти [1]. Під інноваційним розвитком такої системи розуміємо комплекс створених та запроваджених організаційних та змістових нововведень, розвиток низки факторів та умов, необхідних для нарощування інноваційного потенціалу всією сукупністю компонентів системи післядипломної освіти.

Звідси, метою статті є на основі вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду виокремити особливості застосування інноваційних педагогічних технологій у післядипломній педагогічній освіті, розкрити їх компетентнісний потенціал.

Узагальнення підходів [8; 9] до застосування інноваційних педагогічних технологій у вищих навчальних закладах США та Європи дозволив виокремити такі етапи у їх впровадженні:

- 50-60-ті роки століття – впровадження технологій проблемного навчання, розвиваючого навчання, технології проектів;
- 70-80-ті роки ХХ століття – активне використання групових, колективних технологій та системного методу дискусій;
- 90-ті роки ХХ століття – початок ХХІ століття – застосування технології «діалогу культур» та впровадження у навчальний процес інтерактивних, інформаційно-комунікативних технологій та технології педагогіки співробітництва.

Однією з основних відмінностей компетентнісно орієнтованих педагогічних технологій є висока активність як викладача, так й слухача. Активність викладача, у першу чергу, пов'язана із знанням та використанням психологічних та особистісних якостей слухача та використанням їх у навчальному процесі. Активність слухачів пов'язана з різними формами співробітництва, розвитком самостійності у процесі технологізованого процесу взаємодії.

Водночас компетентнісно орієнтовані інноваційні педагогічні технології забезпечують підготовку людини до професійного життя, орієнтуючи навчальний процес на розвиток потенційних можливостей слухача та їх реалізацію, пошук творчих засобів вирішення професійних проблем. Їх основними функціями є:

- досягнення результату, який передбачений метою технології;
- формування в студентів умінь відтворювати алгоритм дій у майбутній професійній діяльності.

Аналіз теорій та практики професійного розвитку педагогів у зарубіжних країнах засвідчив використання різноманітних компетентно орієнтованих інноваційних педагогічних технологій [2; 3; 4; 8; 10]. Найбільш поширеними у зарубіжній освітній практиці є навчання у співпраці (cooperative learning) та його різновиди: метод «Навчаємося разом» (Learning Together) [5], навчання у команді (STL - Student Team Learning), який може використовуватися у межах будь якої навчальної дисципліни, для формування будь якої компетенції; метод Ligsaw (у перекладі з англ. – ажурна пила, машинна ножівка) та його модифікація – метод «Пилка 2» (Ligsaw-2), який передбачає роботу в групах, які складаються з 4-5 чоловік. Маючи одне й теж саме завдання, члени команди отримують індивідуальну тему, які ґрунтовно досліджують і стають експертом з даної проблеми. Далі проводяться зустрічі експертів різних груп. Всі слухачі проходять індивідуальний контрольний зріз знань, результати якого підсумуються.

Зазначимо, що особлива увага у навчальному процесі сучасних освітніх закладах зарубіжних країн приділяється проектній технології та кейс-технології як інноваційним педагогічним технологіям, що мають широкі можливості щодо розвитку професійних компетентностей фахівців. На думку вчених, їх застосування вимагає чіткої орієнтації викладача у відмінностях звичайного групового навчання від навчання у малих групах за методикою співпраці. Такими відмінностями, перш за все, є: взаємозалежність членів групи; особистісна відповідальність кожного члена групи за особистісні успіхи та успіхи членів команди; соціалізація діяльності студентів у групі; сумісна навчально-пізнавальна, творча та інша діяльність; загальна оцінка роботи групи поряд з академічними результатами роботи [6]. Проектні технології (Project-based learning – PBL) набули сьогодні особливого значення у підготовці майбутніх фахівців. Засновником методу вважають американського педагога В. Кілпатріка, проте його обґрунтування та поширення відбулося завдяки роботам Дж. Дьюї.

Поряд з проектною технологією у навчальних закладах США та Європи широко використовується кейс-технологія, яка дає можливість не тільки отримати певні знання, а й спрямована на розвиток критичного та логічного мислення.

У професійній освіті кейс-технологія вперше була запропонована у Гарвардському університеті у 1870 році, проте широкого застосування дістала лише у 20-х роках ХХ століття. У цей час з'являється перший посібник з написання ситуаційних вправ (1921 р.), й з 1925 року кейс технологія стає провідною у підготовки менеджерів у школі бізнесу Гарвардського університету.

Культурологічною основою появи та розвитку кейс технології є принцип «прецеденту» чи «случаю». Тому, зазвичай кейс-технологію розглядають як: опис та розв'язання реальної ситуації; «шматочок» реального життя (True life); події, що реально відбулися у певній галузі діяльності і здатні викликати дискусію в аудиторії та спонукати до прийняття рішення; «фото дійсності».

Сьогодні розрізняють дві класичні моделі використання кейс-технології у навчальному процесі – американську (Гарвардську) та європейську (Манчестерську) [10]. Якщо за американською моделлю відбувається пошук єдиного вірного вирішення запропонованої ситуації-проблеми, то за європейською моделлю передбачається пошук варіативних шляхів вирішення проблеми.

На нашу думку, кейс-технологія має великі потенційні можливості щодо розвитку професійних компетентностей в умовах післядипломної педагогічної освіти, оскільки є багатоаспектною, синергетичною педагогічною технологією, яка поєднує операції дослідницького процесу та аналітичні процедури (занурення групи студентів у певну ситуацію, формування ефекту примноження знань, інсайтного осягнення тощо), даючи можливість вирішувати «реальні» професійні ситуації.

Проведене дослідження дозволило зробити *висновок*, що застосування інноваційних педагогічних технологій в умовах післядипломної педагогічної освіти у США та Європи розглядається як дієвий засобом, за допомогою якого може бути реалізована компетентнісна освітня парадигма; як проект педагогічної діяльності, що послідовно реалізується на практиці й основним критерієм якого є прогресивна спрямованість у порівнянні з традиціями та масовою педагогічною практикою; їх відмінністю є висока активність як викладача, так й студента; компетентнісний потенціал інноваційних педагогічних технологій забезпечується їх відповідністю цілям освіти, змісту педагогічної діяльності, вимогами до професійної компетентності фахівців та базуванням на таких дидактичних принципах як: інтеграція науки та педагогічної діяльності, професійно-творча спрямованість навчання, орієнтованість на особистість, розвиток досвіду самоосвітньої діяльності того, хто навчається.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми використання інноваційних педагогічних технологій в умовах післядипломної освіти професійної підготовки фахівців публічного управління та адміністрування.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у визначенні педагогічних умов застосування інноваційних технологій навчання у контексті реалізації моделей самоспрямованого, трансформаційного, контекстного навчання в умовах післядипломної педагогічної освіти.

Література

1. Огієнко О.І. Професійна підготовка вчителів у Великій Британії, Франції, Канаді і США: подібне і відмінне // Edukacja zawodowa i ustawiczna. 2016. Р. 362-374.
2. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. – К. : ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
3. Технології професійного розвитку педагогів / Упор: Т. М. Сорочан, М. І. Скрипник. – К.: ДВНЗ. «Ун-т менедж. освіти». 2016. 231 с.
4. Ellington H . Percival F., Race P. A. Handbook of Educational Technology [3rd ed.]. - London: Kogen Page. 263 p.

5. Johnson D., Johnson R. *Learning Together and Alone*. - New Jersey: Prentice Hall, 1983. 214 p.
6. Markham T., Larmer J, Ravitz J. *Project Based Learning Handbook: A Guide to Standards-Focused Project Based Learning for Middle and High School Teachers* [2nd ed.] - Oakland CA: Buck Institute for *Education*, 2003. 179 p.
7. *Projects on Competencies in the OECD Context: Analysis of Theoretical and Conceptual Foundations* /Laura H. Salganik, Dominique S. Rychen, Urs Moser, John W. Konstant. – Neuchatel: SFSO, OECD, ESSI, 1999. 53 p.
8. Saettler P. The Evolution of American Educational Technology // *IALL Journal of Language Learning Technologies*. Vol 25(1). P. 51-53.
9. Silber K. H. *Educational Technology: Definition and Glossary of Terms*. Volume I. - Washington, DC: Association for Educational Communications and Technology, 1977. 238 p.
10. Wedemeyer C., Moir Y. The Future of Educational Technology in USA // *Teaching and Television*. – Oxford: ETV Explained, 1967. P. 185-206.
11. White R.W. Motivation reconsidered: The concept of competence. // *Psychological review*, 1959. №66. P. 297-333.

Пилинський Ярослав
Київ

ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ У США

У статті розглянуто питання ефективності американської освіти, зокрема, застосування системи якісного і диференційованого оцінювання праці вчителів у процесі їх роботи у школі; розглянуто систему тестування як важливий механізм перевірки та стимулювання якості освіти вчителів у США та формування у них компетентнісного підходу до викладання.

Ключові слова: *тестування, компетентнісний підхід, професійна компетентність.*

Сьогодні Сполучені Штати Америки переживають, на думку багатьох, чи не найдраматичніший період у своїй історії з часів громадянської війни 1861-1865 років. Про це розмірковують на телебаченні, про це пишуть і говорять в електронних медіа, дискутують на конференціях – очно і он-лайн. Що сталося? – запитують себе американці. Чому ми вже не любимо свою країну і не пишаємося нею? Чи справді наша історія і наше суспільство побудовані на пригнобленні і на суцільних несправедливостях? Навряд чи швидко вдасться знайти відповіді на ці питання. Та зрозуміло одне, кілька поколінь американців виховувалися у школах, що забезпечували якість освіти, яка на жаль кілька останніх десятиліть викликає постійні нарікання і нікого не задовольняє [1]. Для цього, звичайно існує чимало причин. Одна з них вірогідно, якість викладання, а отже, кваліфікація учительських кадрів і їх низька мотивація до поліпшення викладання, до професійного зростання, здобуття нових знань,